

Barraca del serrat de la Beguda

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Raval del Ferran
Alçada: 262

Coordenades:

Latitud: 41.65216
Longitud: 1.84442
UTM Est (X): 403777
UTM Nord (Y): 4611802

Classificació

Número de fitxa 08053 - 494
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A0020002700000S
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 15/04/2017 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada al damunt d'una cinglera, en el pla dels boscos del Ferran. S'hi pot accedir des del Raval del Ferran, pujant pel camí forestal i trencant a mà esquerra, des del collet de Vilana fins a trobar una torre elèctrica, on molt a prop hi ha unes fites de propietat i les restes d'una barraca de planta circular amb una arnera de color blau al damunt. A partir de la torre elèctrica, cal baixar per un corriol fins a localitzar la feixa, a mà dreta on hi ha la construcció. És de planta circular, ben conservada i emprada segurament pels caçadors. Mesura 1,90 metres de diàmetre interior. Els rocs emprats en la construcció no són excessivament grossos; més aviat tenen una mida regular, i força plans. Entre mig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta, orientada al nord-oest, mesura 1,10 metres d'alçada, amb una sola llinda relativament prima i una lleixa al damunt, resultat de la col·locació d'una segona llinda superior que fa ofici d'arc de descàrrega per repartir el pes de la volta. Els brancals són rectes, lleugerament inclinats cap a l'interior; mesuren 0,65 d'amplada màxima per 0,55 de mínima. Els murs tenen un gruix de 0,60 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades. El recobriment de terra exterior es conserva encara força bé, amb una petita mancança al costat dret, degut a un lleuger moviment estructural. El voladís doble que la protegeix de les filtracions d'aigua cap a l'interior dels murs es conserva gairebé íntegrament. Té també una espitllera orientada al sud-est. A la dreta hi ha un muret de 5,00 metres lineals per 1,00 metres d'alçada màxima. Es desconeix si aquest mur ha estat realitzat amb posterioritat i emprat com a recer pels caçadors o bé servia de tancat per al bestiar de càrrega, i llavors, en manca un tram. Els rocs emprats són força grossos, totalment irregulars i recolzats al mur dret de la barraca.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3193.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície. La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant

que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balmes murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.

QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

